

Proxy Disease : ใช้ Process เป็น Framework for Evaluation

1

HA มักจะถูกกล่าวหาว่าชอบบัญญัติศัพท์ใหม่ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ ที่จริงแล้วศัพท์ส่วนใหญ่ที่ HA นำมาใช้เป็นศัพท์ที่ใช้ทั่วไปในแวดวงคุณภาพ การนำศัพท์เหล่านั้นมาใช้ก็ด้วยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ที่สนใจสามารถไปสืบค้นเพิ่มเติมด้วยตนเองได้

แต่บางครั้งก็มีความจำเป็นเหมือนกันที่ HA จะต้องใช้ศัพท์บางคำที่ไม่เคยมีใครใช้มาก่อน แม้กระนั้นก็เป็น การหยิบยืมคำที่ผู้อื่นใช้กันอยู่มาใช้ ดังเช่นคำว่า Proxy Disease

ในความพยายามที่จะประเมินสถานการณ์ว่าคุณภาพการดูแลผู้ป่วยของโรงพยาบาลเป็นอย่างไร เรา จำเป็นต้องมีกรอบความคิดที่เป็นโครงสร้างเป็นที่ยึดหรือเป็นกล่องบรรจุข้อมูลสำหรับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งในที่นี้คือกระบวนการดูแลผู้ป่วยหรือขั้นตอนต่างๆ ในการดูแลผู้ป่วยนั่นเอง (ดังภาพ Key Patient Care Processes)

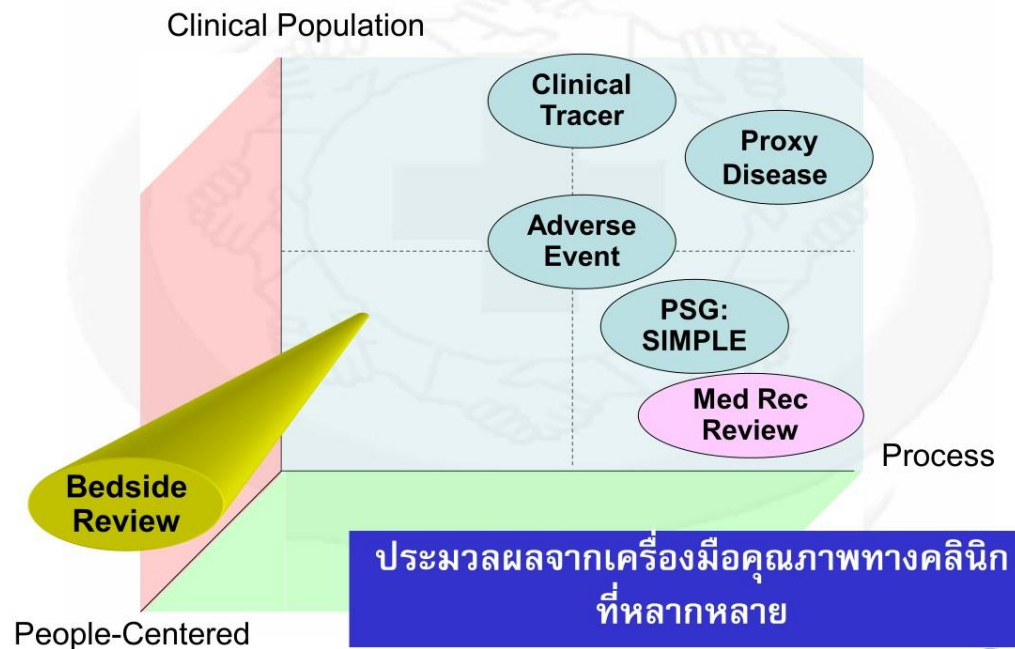
ขณะเดียวกันเราก็จำเป็นต้องมีบทสรุปของคุณภาพในขั้นตอนต่างๆ ของการดูแลผู้ป่วย บทสรุปเหล่านั้นมาจากเครื่องมือคุณภาพต่างๆ ที่ HA แนะนำไว้ต่างกรรม ต่างวาระ การมีโครงสร้างเป็นที่ยึดจึงเป็นโอกาสดีที่จะทำให้มองเห็นผลลัพธ์โดยรวมของการใช้เครื่องมือที่หลากหลาย

Proxy Disease : เครื่องมือประเมินคุณภาพการดูแลผู้ป่วย

3

Clinical Self Enquiry

เครื่องมือดังกล่าวนั้นได้แก่อะไรบ้าง

- **Clinical Tracer** การตามรอยทางคลินิกเพื่อประเมินคุณภาพในโรคที่เราสนใจ
- **RCA** การวิเคราะห์สาเหตุของเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงระบบ
- **Patient Safety Goals: SIMPLE** เอาไปใช้ตามรอยตามแนวทางการดูแลผู้ป่วยที่ปลอดภัย
- **Medical Record Review / Clinical Audit** การทบทวนเวชระเบียนเพื่อประเมินคุณภาพการดูแลผู้ป่วย
- **Bedside Review** การทบทวนข้างเตียงผู้ป่วยเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย

Proxy Disease : ที่มาของความคิด

การใช้เครื่องมือเพื่อประเมินคุณภาพการดูแลผู้ป่วยในทุกกระบวนการ ครอบคลุมกลุ่มผู้ป่วยต่างๆ ที่หลากหลาย ทำให้ทีมงานสามารถประเมินคุณภาพการดูแลผู้ป่วยตามมาตรฐานตอนที่ III ได้ เราอาจเรียกกระบวนการนี้ว่าการวิจัยสืบค้นตนเองอย่างรอบด้าน (Self Enquiry)

หลังจากที่ใช้เครื่องมือทุกชนิดที่มีอยู่แล้ว เราก็พบว่ากระบวนการดูแลผู้ป่วยบางขั้นตอนยังขาดเนื้อหา หรือแม้จะมีเนื้อหาก็คือเนื้อหาที่ยังไม่เข้มข้นพอ เช่น การเข้าถึงบริการ จึงเกิดคำถามขึ้นในใจว่า **“หากจะพิจารณาคุณภาพของการเข้าถึงบริการแล้ว เราจะนึกถึงโรคอะไรบ้าง”**

แต่ละท่านอาจจะนึกถึงโรคที่แตกต่างกันไป ซึ่งก็สามารถใช้ได้ทุกกลุ่ม เช่น โรคฉุกเฉิน โรคเรื้อรัง โรคที่จำเป็นต้องได้รับ investigate เป็นพิเศษ

หากพิจารณาให้ละเอียดมากขึ้นว่าตัวอย่างของโรคเหล่านั้นคือโรคอะไร และลักษณะที่แสดงคุณภาพของการเข้าถึงในโรคเหล่านั้นมีอะไรบ้าง เราจะได้คำตอบถึงลักษณะเฉพาะของแต่ละโรค เราจะเห็นคุณภาพของกระบวนการเข้าถึงได้ดีขึ้น

Proxy Disease : ความหมายของคำศัพท์ที่ต้องการ

เราจะเรียกกระบวนการคิดตรงนี้เพื่อสื่อสารกัน เพื่อกระตุ้นเตือนให้เราใช้วิธีการนี้เป็นเครื่องมือสุดท้ายที่จะประเมินคุณภาพของกระบวนการดูแลผู้ป่วยได้อย่างไร เป็นที่มาของความคิดว่าจะใช้ศัพท์อะไรสักคำหนึ่งเพื่อให้ง่ายในการสื่อสาร

คำตรงๆ ในภาษาไทยก็คือ **“โรคที่เป็นตัวแทนคุณภาพหรือสามารถแสดงคุณภาพการดูแลในขั้นตอนที่ต้องการประเมิน”** ฟังดูแล้วก็เป็นวลีที่ค่อนข้างยาว คงจะไม่เป็นที่นิยมนำไปใช้ จำเป็นต้องหาศัพท์ที่ฟังง่ายๆ พูดถึงง่ายๆ มาใช้

คำที่ได้คือคำว่า proxy เป็นคำที่เคยคุ้นหูในหมู่ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ ว่าหมายถึง server หรือ IP address หรือ gateway ซึ่งเป็นตัวกลางระหว่างเครื่องคอมพิวเตอร์ของผู้ใช้กับเครือข่าย internet ซึ่งข้อมูลต่างๆ จะต้องผ่านเป็นตัวที่ทำหน้าที่ firewall และเป็น catch area เพื่อให้การแสดงผลหน้าจอของ web เป็นไปได้รวดเร็วขึ้น

Proxy Disease : ความหมายของ Proxy

เมื่อศึกษาความหมายของ proxy ให้กว้างขวางขึ้น จะพบว่าคำนี้มีความหมายถึงการทำหน้าที่เป็นตัวแทนในสถานการณ์ต่างๆ มากมาย เช่น

- ผู้ได้รับมอบอำนาจให้ทำหน้าที่แทน ได้รับมอบอำนาจให้ลงคะแนนเสียงแทน
- เอกสารแสดงถึงการมอบอำนาจ
- ตัวแปลที่ตัวมันเองไม่สำคัญ แต่สามารถเป็นตัวแทนของตัวแปรที่เราสนใจได้ เช่น ความกว้างของวงปีของต้นไม้ที่ใช้เป็นตัวแทนของอุณหภูมิ
- software ซึ่งทำหน้าที่แทนโดยซ่อนรายละเอียดไว้ ไม่แสดงออก

เรานำคำว่า Proxy Disease มาใช้ในความหมายว่า โรคใดๆ ที่เป็นตัวแทนในการแสดงออกถึงคุณภาพในขั้นตอนที่เราสนใจ

Proxy Disease : ความแตกต่างจาก Clinical Tracer

7

หลายท่านอาจจะสงสัยว่า แล้ว Proxy Disease แตกต่างจากการใช้ Clinical Tracer อย่างไร

Clinical Tracer เราเริ่มจากโรค แล้วพิจารณาประเด็นสำคัญต่างๆ ในการดูแลโรคนั้น จะทำให้เราเห็นคุณภาพในขั้นตอนต่างๆ ในที่สุด

Proxy Disease เราเริ่มจากกระบวนการที่สนใจ แล้วพิจารณาว่าโรคใดจะเป็นตัวแทนให้เราเห็นคุณภาพตรงจุดนั้น อาจจะเป็นโรคที่เราเคยทำ Clinical Tracer มาแล้ว หรืออาจจะเป็นโรคที่เราไม่เคยให้ความสนใจมาก่อน (เพิ่มเติม) ในการนำเสนอข้อมูล อาจจะนำเสนอโรคหรือกระบวนการก่อนก็ได้ ในส่วนของโรคคือนำเสนอภาพรวมในทุกกระบวนการของโรคสำคัญด้วย Clinical Tracer ในส่วนของกระบวนการคือใช้ Proxy Disease ทำให้เห็นภาพรวมทุกขั้นตอนในโรคที่นำเสนอทั้งหมด ใช้การอ้างอิงเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน และครอบคลุมโรคให้มากที่สุดด้วย Proxy Disease (ในการนำเสนออาจจะไม่จำเป็นต้องเรียกว่า Proxy Disease แต่บอกว่าในขั้นตอนนี้โรคอะไรสำคัญ แล้วเราทำให้เกิดคุณภาพในขั้นตอนนี้สำหรับโรคนั้นได้อย่างไร)

การใช้ Proxy Disease เป็นเพียงกระบวนการทางความคิดที่จะเพิ่มเติมให้กับการพิจารณาคุณภาพการดูแลผู้ป่วยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มิได้มีความยุ่งยากซับซ้อนอะไรเพิ่มขึ้น

Proxy Disease : รายละเอียดของความคืด

การใช้แนวคิด Proxy Disease ทำให้ทีมดูแลผู้ป่วยสามารถยกตัวอย่างเพื่ออธิบายคุณภาพของกระบวนการดูแลผู้ป่วยแต่ละขั้นตอนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เช่น เมื่อเราพิจารณาขั้นตอนการเข้าถึงบริการ (access) เราก็ตั้งคำถามว่า**มีโรคอะไรบ้างที่เป็นปัญหาหรือสะท้อนคุณภาพของการเข้าถึงบริการ** เราอาจจะนึกถึงโรคต่อไปนี้

1. โรคฉุกเฉินซึ่งต้องการความรวดเร็วในการดูแล เช่น acute coronary syndrome, stroke
2. โรคซึ่งผู้ป่วยมี stigma เช่น HIV จิตเวช
3. โรคซึ่งผู้ป่วยต้องอาศัยผู้อื่นในการพามารับบริการ เช่น paraplegia

จากนั้นเราก็พิจารณาว่า**ผู้ป่วยในแต่ละโรคนั้นจะมีปัญหาเรื่องการเข้าถึงในลักษณะใดบ้าง** เช่น ผู้ป่วย acute coronary syndrome จะมีปัญหาในการเดินทางมารับบริการในเวลาที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มที่มีอาการรุนแรงหรืออยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาล แล้วก็พิจารณาต่อว่า**เรามีแนวทางในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร**

เราจะเห็นคุณภาพหรือความดีของคุณภาพในระบบงานของเราจากการวิเคราะห์ดังกล่าว